

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **O. S.**, zast. JUDr. Zdeňkem Hrabou, advokátem se sídlem Kamlerova 795, 251 01 Říčany u Prahy, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce podané proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 12. 2004, č. j. 60 Az 165/2004 – 25,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného Ministerstva vnitra ze dne 25. 8. 2004, č. j. OAM-2581/VL-20-11-2004 nebyl žalobci udělen azyl z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce dne 31. 8. 2004 žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě, která byla shora označeným rozsudkem zamítnuta.

Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce – nyní stěžovatel v zákonné lhůtě dle § 106 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.), kasační stížnost, jejíž součástí byla i žádost o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti (§ 107 s. ř. s.).

V kasační stížnosti včas podané a posléze doplněné advokátem se především namítají důvody uvedené v ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zák. č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen s. ř. s.). Žalovaný se jeho věci nezabýval odpovědně a svědomitě, nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci. Nevzal v úvahu veškeré skutečnosti vztahující se k jeho případu a nevypořádal se se všemi provedenými důkazy a nevyhodnotil je v jejich vzájemné souvislosti. Pokud jde o poměry panující v zemi původu stěžovatele, tyto nebyly vzaty správním orgánem dostatečně v úvahu a posouzeny ve vztahu k ust. § 91 zák. o azylu. Krajský soud pak ve vztahu k námitkám stěžovatele ohledně skutkového stavu uvedl pouze jedinou úvahu, a to že šlo u stěžovatele výhradně o problémy ekonomického charakteru, které chtěl vyřešit tak, že si opatří pracovní povolení pro legální práci v ČR, půjčil si peníze od zprostředkovatele, ale šlo o podvodníka, který stěžovateli nevydal ani cestovní doklady, ale toto jednání nesouviselo s rasou, náboženstvím ani politickým přesvědčením stěžovatele. Stěžovatel má však obavy z návratu do vlasti z důvodu nebezpečí, které mu hrozí od osob, u nichž se s ohledem na svou sociální situaci zadlužil. Stěžovatel pochází z chudých poměrů a není v jeho silách vyřešit svou situaci přestěhováním do jiné části Ukrajiny či jiným způsobem. Poukázal na zprávu MZ USA z roku 2001, podle níž státní úřady na Ukrajině z důvodu silné korupce trpí aktivity kriminálních živlů, bez toho, aby nějak výrazně zasahovaly na ochranu řadových občanů. Lze tak dospět k závěru, že tyto osoby, které půjčují peníze za neúměrně vysoký úrok, jsou schopny prosadit své zájmy nelegálním způsobem a ovlivnit i činnost všech státních orgánů. Nelze také bez bližšího zhodnocení všech okolností a souvislostí rozhodnout, že dané problémy jsou zcela soukromého charakteru a žádost označit jako zjevně nedůvodnou. Navrhuje tedy rozsudek krajského soudu zrušit, věc mu vrátit k dalšímu řízení a kasační stížnosti přiznat odkladný účinek.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud posoudil v první řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Dle ustanovení § 109 s. ř. s. byl Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Z obsahu správního spisu je tedy zřejmé, že stěžovatel nikde nepracoval, přivydělával si příležitostnou práci, vždy na dobu dvou až tří měsíců. Nebyl zaregistrován na úřadu práce, protože by musel čekat na vyplácení podpory v nezaměstnanosti a jsou situace, kdy výplaty se zdržují. I s matkou se rozhodli odjet za prací do ciziny, ta si vypůjčila 600 euro na tříměsíční turistická víza a odjela do K., kde ji zprostředkovatel nabídl vyřízení pracovních víz. Ovšem řidič autobusu, kterým cestovali, jim nepředal pasy a až v Polsku v K. matka předala nějakému muži další peníze za vyřízení cestovních dokladů, v P. je pak řidič vysadil na hlavním vlakovém nádraží, kde si je měl další člověk vyzvednout. Poté, co marně čekali na

tohoto člověka, vydali se bez úspěchu hledat řidiče autobusu na nádraží v P., na ukrajinské zastupitelství jít nechtěli, jelikož by se museli vrátit do vlasti a neměli prostředky na uhrazení dluhu. Na radu ruský mluvčího muže pak vstoupili do azylového řízení.

Krajský soud v Ostravě dospěl při přezkoumávání rozhodnutí žalovaného ke stejnému závěru jako žalovaný správní orgán, tedy že stěžovatel neuvedl v řízení o udělení azylu žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu a žalovaný tedy nepochybil, když žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu; na základě výše uvedeného soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Nejvyšší správní soud v souladu s konstantní judikaturou předesílá, že poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, jakkoli surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnostní, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Tvrzená nezákonnost, spočívající v nesprávném právním posouzení věci soudem v předcházejícím řízení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 tohoto zákona.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo,

v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Zákodárce v ustanovení § 12 zákona o azylu implementoval ustanovení čl. 1 odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, přijaté v Ženevě dne 28. 7. 1951 a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků, přijatého v New Yorku dne 31. 1. 1967, z něhož zřetelně vyplývá, že se musí jednat o represi ze strany státu z důvodu příslušnosti k určité společenské vrstvě, resp. sociální skupině. V daném případě se o takovou státní represi nejednalo, stěžovatel, jak sám uvedl, má strach se vrátit na Ukrajinu kvůli neschopnosti splatit dluh. Důvodem žádosti nebyly problémy stěžovatele se státními orgány Ukrajiny pro příslušnost k určité sociální skupině, ale obavy před soukromými osobami, důvody ekonomické a v neposlední řadě snaha o legalizaci pobytu v České republice. Obavy z jednání soukromých osob nejsou z tohoto hlediska relevantní a nezakládají statut uprchlíka ve smyslu mezinárodního práva ani české právní úpravy.

Nejvyšší správní soud se v případě stěžovatele ztotožňuje s hodnocením a závěry Krajského soudu v Ostravě, který byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 s. ř. s. rozsahem a důvody podané žaloby a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona o azylu vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona. Pokud v řízení vyplynula nepochybná skutečnost, taxativně uvedená v § 16 odst. 1 písm. g) zákona, nepochybil správní orgán, zamítl-li žádost jako zjevně nedůvodnou, aniž by zkoumal další důvody pro udělení azylu. V daném případě správní orgán rozhodne konečným způsobem ve věci, bez toho, aby zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu dle § 12 zákona.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Ze žádného ustanovení zákona nelze dovodit, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 zákona č. 71/1967 Sb. má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. V daném případě, kdy stěžovatel žádost o udělení azylu odůvodnil obavami z výhrůžek ze strany soukromých osob, aniž by se obrátil na příslušné orgány své země a aniž by jakkoli zmiňoval své pronásledování za uplatňování politických práv, případně hrozbu pronásledování z důvodů rasy, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině, nebo pro zastávání politických názorů ve státě, jehož je občanem, žalovaný nepochybil v právním posouzení, v jehož důsledku nebyl azyl udělen.

Z rozsudku soudu, napadeného kasační stížností, je zřejmé, že ten se zabýval námitkami stěžovatele uplatněnými v žalobě a své rozhodnutí řádně odůvodnil. Poučovací povinnost žalovaného v řízení o udělení azylu nemá představovat návod, jak azyl získat, tedy prezentaci důvodů, pro které je obvykle azyl poskytován. Na druhé straně správní řízení

nesmí znemožnit žadateli o azyl sdělit všechny okolnosti, které sám považuje pro udělení azylu za významné. To bylo ze strany žalovaného dodrženo a stěžovatel nebyl ve vypovězení důvodů, které jej k podání žádosti o azyl vedly, nikterak omezován. Postup žalovaného byl tak naprosto korektní a jako takový jej soud I. stupně i vyhodnotil.

Nejvyšší správní soud shodně se závěrem soudu I. stupně shledal rozhodnutí žalovaného náležitě odůvodněným, jeho závěry jsou logické a jsou odrazem řádně provedeného dokazování. Ze správního spisu je zcela zřejmé, že správní orgán provedl v řízení úplné dokazování, je z něj zřejmé, z jakých důkazních prostředků správní orgán při svém rozhodování vycházel. Důkazní prostředky byly řádně zhodnoceny a provedené dokazování vyústilo v řádně zjištěný skutkový stav, z něhož správní orgán při svém rozhodování vycházel. Stěžovatel měl možnost vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k podkladům, navrhnout jejich doplnění. Žalovaný vycházel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci; z odůvodnění rozhodnutí je potom zřejmé, které skutečnosti byly podkladem pro rozhodnutí, jakými úvahami byl žalovaný veden při hodnocení důkazů a při použití právních předpisů, na základě kterých rozhodoval.

Důvod pro podání kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., totiž nepřezkoumatelnost, spočívá v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Námitka uplatněnou v tomto ohledu neshledal Nejvyšší správní soud opodstatněnou, když její konstatování zůstalo pouze v obecné rovině. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí žalovaného je dostatečně srozumitelným a přesvědčivým způsobem odůvodněno, pro stěžovatele z něj zcela jasně vyplývá, z jakých skutečností správní orgán a následně i soud vycházely a jakými právními úvahami se při rozhodování řídily.

Vzhledem k tomu, že žádost stěžovatele byla zamítnuta dle § 16 zákona o azylu jako zjevně nedůvodná, nerozhodoval žalovaný o existenci překážky vycestování; protože se posouzením neexistence překážky vycestování nezabýval žalovaný, nemohl ji posuzovat v řízení o žalobě ani krajský soud a tak se tato otázka nemohla stát ani předmětem přezkoumání ze strany kasačního soudu.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 25. ledna 2006

JUDr. Václav Novotný

předseda senátu